

Lleida ja feia els fanalets de Sant Jaume el 1600

Jeroni Pujades ja parla d'aquesta celebració de la capital del Segrià en la seva "Crònica universal del principat de Catalunya"

JORDI CURCÓ
Lleida

Els textos que es mostren al reportatge han estat l'aval per a la declaració dels fanalets de Sant Jaume com a Festa Patrimonial d'Interès Nacional amb la que es reconeixerà la tradició popular lleidatana.

Ha faltat pocent, però finalment no ha estat possible arribar a la Festa dels Fanalets de Sant Jaume d'aquest 24 de juliol de 2022, en de la recuperació, amb la declaració de Festa Patrimonial d'Interès Nacional ja feta. Els tràmits administratius no han estat fàcils i ha calgut seguir tot un procés administratiu, que s'ha fet més lent del que solia suposar i el temps s'ha vinçut a sobre. Estem convencuts que serà més aviat que tard que el govern de la Generalitat aprovi dita declaració, atorgant el reconeixement de major rang per a una festa tradicional i popular de la ciutat de Lleida, com ho és la Romeria dels Fanalets de Sant Jaume, que el vespre del 24 de juliol recorregut de nou els carrers de Lleida, després de dos anys de no haver-ho pogut fer per la pandèmia.

El procés seguit per a fer efectiva aquesta declaració, ve iniciant-se de fet el 21 de juliol de 2020, quan el departament de Cultura de la Generalitat va inscriure la Festa i Romeria dels Fanalets de Sant Jaume en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya. El segon pas, l'agost del 2021, quan la consellera de Cultura signà la resolució per la qual s'iniciava expedient per a la declaració, deixant alhora constància que el Servei de Recerca i Protecció havia informat favorablement de la proposta: "En base als criteris de declaració que prenen com a referència la singularitat i re-

Resposta amb altast nacional, el seu valor identitari i cultural per la població de Lleida i la seva llarga tradició en la celebració de la festa".

Posteriorment s'ha donat audiència, tant a l'Associació Rendilla de Pessinerots com a entitat organitzadora de la festa, com a la Paeria, per ser el municipi de Lleida l'àmbit de celebració i al Consell Comarcal del Segrià, valent tots tres institucions molt positivament la proposta de resolució.

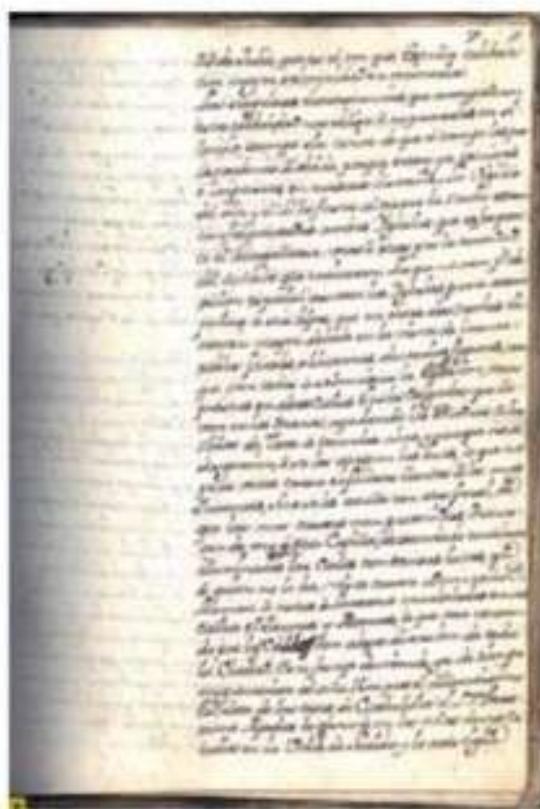
Tot aquest procés administratiu, ens ha obligat a documentar molt bé l'antiguitat de la festa, per tal de poder acreditar-ho i obtenir en primer lloc l'aprovació de l'assessoria jurídica i posterior-

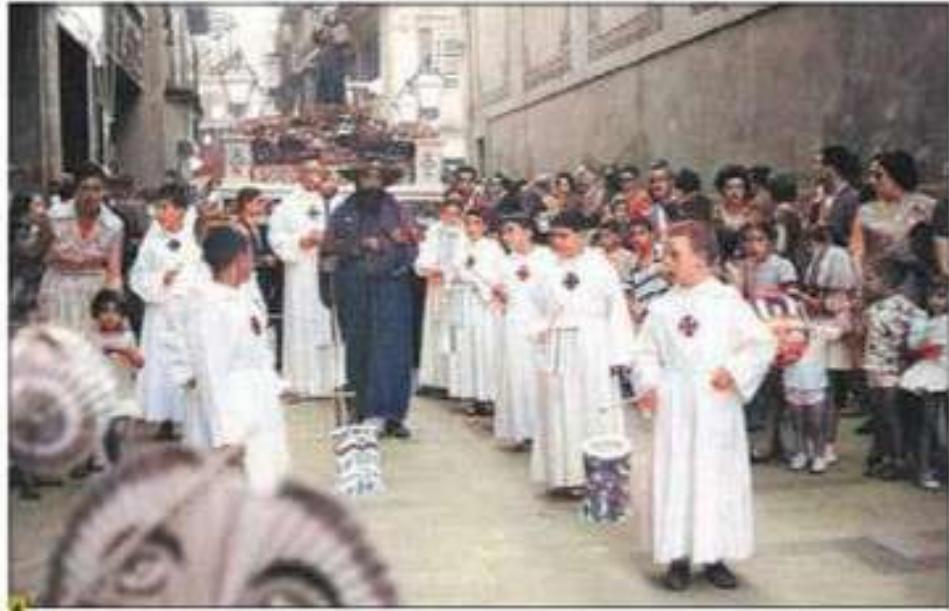

FOTO: J.C. / A la 'Crònica General de Catalunya' ja s'hi pot llegir la tradició dels fanalets de Sant Jaume i el seu vincle amb el Peu del Romieu.

ment del Consell Tècnic, per analitzar i avaliar la declaració i publicar l'accord al DOG per a fer-ho efectiu.

Ha calgut arribar a les forces i assenyals d'una fita. La referència més antiga de la festa citada per historiadors i cronistes, era l'atribuïda al cronista Jeroni Pujades qui en el llibre IV, capítol VI de la seva Crònica Universal del Principat de Catalunya, escrita el 1609 i publicada per Jeroni Margarit el 1609 referia dita festa. Calia analitzar-ho a temps i assenyalar com la teòrica de la direcció general de Cultura Popular Rosa M. Carretero, a la qual agrair la seva col·laboració, va dirigir-se a la Biblioteca General de Catalunya per tal de demanar

un exemplar de dita crònica, on va poder donar fe que el cronista Pujades deixà escrit aquest text referint a la tradició dels Fanalets de Sant Jaume: "Tenen a Lleida una Capella de sant Jaume al carrer Peu del Romeu y es festejó continuada de pares a fills, que lo sanció en aquest seu passeig pòrto allí. Y los més vinyeron la nit de la festa de sant, van ab llanternes de paper ab llum, à les quals diuien sanct Jaumeis en memòria de la predicació que lo Apòstol feu en dita Ciutat".

Si la Rosa va obtenir l'autenticitat de la cita de Pujades a Barcelona, jo havia de fer el mateix a Lleida, amb una cita atribuïda al canonge Joan Finestres, 160 anys després de la de Pujades. Així fou com en un visita a l'Arxiu Capítular de la Catedral de Lleida, faniviera Anna Carles va posar a la meva disposició el llibre manuscrit del canonge Pere Joan Finestres i de Monsalvo intitulat "Fragmento Histórico de la Catedral, Iglesias y Ciudad de Lérida", amb un optínum estat de conservació que facilita una bona lectura. Finestres nasqué a Barcelona el 1690 i morí a Cervera el 1769, fou professor de Dret canònic a la Universitat de Cervera i canonge capítular de la Catedral de Lleida. En aquest llibre manuscrit del 1760, narra que Sant Jaume en el seu peregrinatge apostòlic per les nostres terres, al seu pas per la ciutat de Lleida va xafar una pumka al peu que no el deixava caminar havent estat auxiliat pels àngels del cel que baixaren en auxili de l'apòstol il·luminant la fosca nit amb fanalets de llum, destacant Finestres el caràcter sobrenatural de l'auxili rebut per Sant Jaume. No voldria cloure sense

deixar de reproduir el que jo mateix vaig transcriure d'aquest interessant manuscrit escrit en castellà, on l'autor explica de quina manera se celebrava la festa dels Fanalets de Sant Jaume en aquella Lleida del S. XVIII: "La vigilia de la fiesta al cerrar la noche están frecuentadas ambas iglesias que es frecuente el atropellar se unas a otras por la cortedad del ambiente que encierran".

Los que no van por devoción especial visitan las iglesias para acompañar a sus hijos, que en estas dos noches tienen mayor delicia en la vista de innumerables faroles, o linternas de varias figuras, con que van todos a solemnizar la estación, van puestos en altas cañas o palos delgados que llevan en las manos ayudando las madres a los niños de teta a linternas altas, para que no se desgracien o se les apaguen las luces, lo que no pocas veces causa enfados y llantos a los inocentes, si-

FOTO: ÀUDIO J.C. / Foto 4:
Els fanalets als anys 60 amb la representació de Sant Jaume. Foto 5: Parada amb la venda de fanalets a la Plaça Sant Joan. Foto 6: Dos infants al Peu del Romeu als anys 40. Foto 7: Gravat antic del miracle de la pumka clavada al peu de l'apòstol Sant Jaume.

no se les acalla con otra farola, de que las más cautas van provistas, discurren de una a otra capilla desandando de continuo dormiradas las calles con tantas luces, que a quien no lo ha visto causa admiración. Usan a estas linternas enarbolladas en sus cañas S. Jaume y Romeu, lo que van

vocando por la calle con alegra diversión en toda la ciudad".

Pujades en el 1600 i Finestres en el 1760, donen fe que a Lleida la nit del 28 de juliol, almenys des de fa 422 anys, és una nit especial i entraïnable il·luminada per la llum dels fanalets. La Nit de Sant Jaume.